

Trajnostni cilji in vrednote miroljubne, vključujoče in varne družbe: iztočnica za deklaracijo človečnosti v 21. stoletju

Mag. Bećir Kećanović
Inštitut za razvoj vključujoče družbe

Človek se zlasti v negotovih časih vrača k temeljnim vprašanjem, kaj sem po naravi in kako bi moral ravnati, da preživim dostojno, človeka vredno življenje. Najbolj razširjen in preprost odgovor je *človeškost* (biti človek) in *človečnost* (ravnati etično). Tako naj bi nekoč sam Pitagora dejal: naj gre za kontemplativno življenje in premišljevanje o bogu ali za moralno filozofijo (etiko), je glavno vprašanje vedno v tem, *kako naj živim*. [Splošna deklaracija človekovih pravic](#) odgovarja: "Vsi ljudje se rodijo svobodni ter imajo enako dostojanstvo in pravice. Dana sta jim razum in vest, in bi morali drug z drugim ravnati v duhu bratstva."

Z zaupanjem v nevrobiološka dognanja sodobne znanosti verjamem, da smo ljudje po naravi predvsem na socialni odziv, solidarnost in prijateljsko druženje naravnana bitja. Zato mi je pri odgovoru na vprašanje, kako naj živim, nekako najbližje, kar o človečnosti pravi izkustvo z motivacijskimi mehanizmi čustev in občutkov ugodja in bolečine. Mirjana Ule v prispevku *O vrednotah, ideologijah in novih življenjskih strategijah mladih* ugotavlja, da tako tudi velike vrednote, ki so bile oprte na močne ideologije, zamenjujejo vrednote, ki so bližje posamezniku in njegovemu osebnemu izkustvu (2020, str. 89-99). Antonio Damasio pa v svojem Iskanju Spinoze: veselje, žalost in čuteči možgani pravi, da je uspeh ali propad človeštva odvisen od tega, kako bodo javnost in institucije ta predružačeni pogled na človeka (in človečnost: *ravnati etično, v duhu bratstva*) vključile v načela in usmeritve za skupne vrednote in cilje. Z besedami Agende 2030, za preživetje ljudi in planeta Zemlja ([UN SDG](#)).

Negotove razmere na pragu 21. stoletja z vso resnostjo svarijo, da smo bolj kot kdajkoli prej na preizkušnji človečnosti. Ne samo zaradi COVID19 in nevarnosti novih pandemij, podnebnih sprememb, naravnih in drugih nesreč, ampak tudi zaradi zlovesčih senc iz preteklosti, s katerimi človeštvo ponovno drsi v čedalje hujše sovraštvo in nevarnost vojn neslutnih razsežnosti.

Svetovna skupnost in voditelji sicer redno pozivajo k človečnosti, vendar pozivi sami po sebi očitno niso dovolj. Z napakami v preteklosti smo v sedanjosti pristali na robu obstoja. Že v tem desetletju se nam neizogibno izteka čas za premislek o novem in učinkovitejšem načinu preživetja v luči perečih, katastrofičnih razmer. To ni poziv k neki novi *človeškosti* (biti človek) – kot bitja smo kar smo: *rojeni svobodni, z enakim dostojanstvom in pravicami* – temveč k premisleku o preživetju in transformacijskem potencialu *človečnosti* (ravnati etično) na poti v družbo prihodnosti.

Od tega, ali bomo v teh negotovih časih zmogli stopiti skupaj in *drug z drugim v duhu bratstva* ohraniti temeljne pogoje preživetja za vse, je odvisno, v kakšnem stanju bomo naš svet in planet zapustili tudi bodočim rodovom. Pridružite se, bodite ambasadorji prihodnosti: širite nauk o človečnosti za preživetje ljudi in planeta Zemlja ter miroljubno, vključujočo in varno družbo za vse!

Ljubljana, 1. februar 2022